

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 321/2018-128

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. novembra 2018 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej, zo sudcu Miroslava Duriša a sudcu Ladislava Orosza (sudca spravodajca) o sťažnosti obchodnej spoločnosti SBK INVEST, a. s., Nobelova 9, Bratislava, zastúpenej RASLEGAL, s. r. o., Mostová 2, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Slavomír Rabatin, ktorou namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Obdo 22/2017 z 19. decembra 2017 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Cob 5/2016 z 29. novembra 2016 v spojení s opravným uznesením sp. zn. 2 Cob 5/2016 z 25. apríla 2017, za účasti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Krajského súdu v Bratislave takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo obchodnej spoločnosti SBK INVEST, a. s., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením

Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Obdo 22/2017 z 19. decembra 2017 porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Obdo 22/2017 z 19. decembra 2017 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný uhradiť obchodnej spoločnosti SBK INVEST, a. s., trovy konania v sume 192,14 € (slovom stodevät'desiatdva eur a štrnásť centov) na účet jej právneho zástupcu RASLEGAL, s. r. o., Mostová 2, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 1. apríla 2018 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti SBK INVEST, a. s., Nobelova 9, Bratislava (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej RASLEGAL, s. r. o., Mostová 2, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Slavomír Rabatin, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Obdo 22/2017 z 19. decembra 2017 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Cob 5/2016 z 29. novembra 2016 v spojení s opravným uznesením sp. zn. 2 Cob 5/2016 z 25. apríla 2017 (ďalej len „napadnutý rozsudok“).

Zo sťažnosti a z príloh k nej priložených vyplýva, že Okresnému súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) bola 6. decembra 2013 doručená právnu predchodkyňou sťažovateľky (obchodnou spoločnosťou Slovenská poisťovňa, a. s.) žaloba o určenie záložného práva k nehnuteľnostiam (bližšie špecifikovaným v žalobe), smerujúca proti DRUDOP, stavebné a opravárenské družstvo (ďalej aj „žalovaný 1“) a obchodnej spoločnosti Rental BA, s. r. o. (spolu aj „žalovaní“). Dňa 2. apríla 1992 uzavrela obchodná spoločnosť Slovenská poisťovňa, a. s., ako záložná veriteľka záložnú zmluvu so žalovaným 1, predmetom ktorej bolo zabezpečenie záväzku obchodnej spoločnosti SLOVAKIA-CAR-Prna s. r. o. (obligačný dlžník) vrátiť úver, ktorý jej bol poskytnutý právnu predchodkyňou sťažovateľky.

Sťažovateľka v sťažnosti uvádza, že „záložné právo vzniklo na základe (neplatnej) zmluvy zo dňa 02. 04. 1992, ktorá sa pôvodne javila ako platná. Hoci bolo záložné právo na základe toho riadne registrované... neskôr bolo z evidencie katastra nehnuteľností vymazané, čím došlo k zásadnému poškodeniu práv Sťažovateľa... Žalovaní sa bránili údajnou nedobromyseľnosťou záložného veriteľa a zároveň vzniesli počas konania námietku premlčania záložného práva.“

Okresný súd žalobu sťažovateľky rozsudkom sp. zn. 24 Cb 235/2013 z 8. septembra 2015 zamietol, keďže podľa jeho názoru záložná veriteľka nebola pri vzniku záložného práva dobromyseľná, keďže jej malo byť údajne už pri uzatváraní záložnej zmluvy zrejmé, že žalovaný 1 nie je vlastníkom zakladaných nehnuteľností. Námietku premlčania vznesenú žalovanými však okresný súd vyhodnotil ako neopodstatnenú.

Krajský súd na základe odvolania rozhodnutie prvostupňového súdu napadnutým rozsudkom potvrdil ako vecne správne. Dovolanie sťažovateľky proti napadnutému rozsudku krajského súdu bolo napadnutým uznesením najvyššieho súdu odmietnuté ako neprípustné podľa § 447 písm. c) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Najvyšší súd poukázal v odôvodnení napadnutého uznesenia na rozhodnutie veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „veľký senát“) sp. zn. 1 VCdo 2/2017 z 19. apríla 2017 (ďalej len „rozhodnutie veľkého senátu z 19. apríla 2017“), podľa ktorého

je kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania podľa § 420 a § 421 CSP neprípustná a v prípade ich kumulácie sa dovolací súd obmedzí iba na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP.

Podľa sťažovateľky najvyšší súd v napadnutom uznesení celkom zjavne vykladá procesnú právnu úpravu nad rámec zákona a sankcionuje sťažovateľku z dôvodu, že v dovolaní kumulovala viacero dovolacích dôvodov.

Napadnutý rozsudok krajského súdu je podľa sťažovateľky arbitrárny z dôvodu jeho rozporu s konštantnou judikatúrou všeobecných súdov a z dôvodu, že ním odvolací súd nedal uspokojivú odpoveď na argumenty predložené stranou sporu, ako aj prekvapivé, keďže krajský súd napadnutým rozsudkom zmenil právne posúdenie celej veci a napokon vydal napadnutý rozsudok bez toho, aby sa účinne zaoberal všetkými námietkami, argumentmi a návrhmi na doplnenie dokazovania.

Sťažovateľka zdôrazňuje, že najvyšší súd porušil ňou označené práva garantované ústavou a dohovorom tým, že sa odmietol zaoberať dovolacími dôvodmi ustanovenými v § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP, ktoré uplatnila vo svojom dovolaní. V tejto súvislosti ďalej argumentuje, že neprípustnosť kumulácie dovolacích dôvodov nevyplýva z platnej právnej úpravy (právna úprava nevyklučuje kumuláciu dôvodov prípustnosti dovolania a neupravuje sankciu, ak k takejto kumulácii dôjde), pričom v čase podania dovolania sťažovateľka nemohla vedieť, k akému výkladu príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku najvyšší súd pristúpi, keďže rozhodnutie veľkého senátu bolo prijaté až po podaní dovolania. V tomto kontexte namieta, že najvyšší súd prijatím svojej doktríny o neprípustnosti kumulácie dovolacích dôvodov porušil aj jej legitímne očakávania. V neposlednom rade sťažovateľka namieta, že samotný najvyšší súd 24. januára 2018 sa opätovne zaoberal riešením otázky kumulácie dovolacích dôvodov, a to v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Cdo 7/2017, pričom dospel podľa jej informácií k opačnému záveru, a teda k možnosti kumulácie dovolacích dôvodov v dovolacom konaní.

Ďalej sťažovateľka zdôrazňuje, že kumuláciu dovolacích dôvodov (vady zmätočnosti a nesprávneho právneho posúdenia) pripúšťa doterajšia „procesná realita“ (napr. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obdo 70/2016 z 30. januára 2017) a zároveň s prihliadnutím na najvyšším súdom uplatňovanú argumentáciu o vážnosti a dôležitosti dovolacích dôvodov odmieta významovú nadradenosť jednotlivých dôvodov zmätočnosti (§ 420 CSP).

Napadnutý rozsudok krajského súdu trpí podľa sťažovateľky viacerým vadami, keďže krajský súd sa v ňom

- odklonil od zaužívanej a konštantnej rozhodovacej praxe v otázke posúdenia, či konanie o určenie záložného práva je spôsobilé k účinnému vzneseniu námietky premlčania, a pri posudzovaní otázky dobromyseľnosti záložného veriteľa sa riadne nevysporiadal ani s jednou námietkou sťažovateľky a rovnako

- vyhodnotil všetky okolnosti týkajúce sa prejednávanej veci selektívne a v neprospech sťažovateľky, a ďalej z dôvodov, že krajský súd

- zmenil právne posúdenie celej veci (tzv. prekvapivé rozhodnutie) a

- ignoroval návrh sťažovateľky na doplnenie dokazovania vo vzťahu k existencii sporného listu vlastníctva a skutkového stavu v čase podpisu záložnej zmluvy pripojením trestného spisu.

Krajský súd v napadnutom rozsudku zmenil právne posúdenie veci, keďže sa nestotožnil s právnym názorom okresného súdu, podľa ktorého bola vznesená námietka premlčania nedôvodná. Krajský súd naopak zdôraznil, že dovoliť sa premlčania možno aj v konaní začatom žalobou o určenie toho, či tu záložné právo je alebo nie je. Odvolací súd sa tak podľa sťažovateľky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe, ktorá konanie smerujúce k určeniu (ne)existencie záložného práva nepovažuje za uplatnenie práva na súde (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1 MCdo 8/2008). Napadnutý rozsudok krajského súdu je tak arbitrárny podľa sťažovateľky z dôvodu rozporu s ustálenou rozhodovacou praxou všeobecných súdov.

Záveru krajského súdu k posúdeniu otázky dobromyseľnosti záložnej veriteľky sťažovateľka považuje za nesprávne a nelogické, keďže pri ich definovaní sa odvolací súd

nevysporiadal ani s jednou jej námietkou, pričom všetky okolnosti prejednávanej veci odvolací súd vyhodnotil výlučne v jej neprospech.

K záveru o nedobromyseľnosti právneho predchodcu sťažovateľky dospel odvolací súd s prihliadnutím na znalecký posudok. Sťažovateľka v tejto súvislosti zdôrazňuje, že opakovane poukazovala na to, že záložná zmluva bola uzavretá až v apríli 1992, t. j. štyri mesiace po tom, ako bol znalecký posudok vyhotovený, a preto údaj zo znaleckého posudku nemohol mať ani najmenší vplyv na spochybnenie dobromyseľnosti záložného veriteľa. Okrem uvedeného odvolací súd neprihliadol podľa sťažovateľky ani na obsah záložnej zmluvy a v nej uvedené vyhlásenia štatutárov žalovaného 1, že predmetné nehnuteľnosti sú jeho vlastníctvom.

Odvolací súd neprihliadol podľa sťažovateľky ani na listiny (spoločenská zmluva z 23. decembra 1991 o založení obchodnej spoločnosti SLOVAK PROGRESS & TRADING COMPANY s. r. o., výpis z katastra nehnuteľností [REDAKOVANÉ] z 23. augusta 1993, obsah stanoviska [REDAKOVANÉ], ktoré 30. novembra 1993 poskytol orgánom prokuratúry, a obsah listu z 21. apríla 1993 adresovaný záložnej veriteľke označený ako „zmluva o úvere č. 67/1992), z obsahu ktorých bolo zrejmé, že žalovaný 1 navonok výslovne vystupoval ako vlastník pozemkov od konca decembra 1991 až do júna 1993.

V súvislosti s námietkou zmeny právneho posúdenia krajským súdom sťažovateľka argumentuje, že odvolací súd tak urobil bez pojednávania a bez akejkoľvek zmienky a bez toho, aby sťažovateľke poskytol možnosť zaujať k takémuto novoformulovanému názoru stanovisko, preto ide o tzv. prekvapivé súdne rozhodnutie, ktorým malo byť porušené jej právo na spravodlivé súdne konanie.

K námietke opomenutia návrhu na doplnenie dokazovania sťažovateľka argumentuje, že v jej veci konajúce súdy požadovali na účel preukázania dobromyseľnosti iba a výlučne jediný dôkaz, a to list vlastníctva z roku 1992, pričom ignorovali všetky ostatné dôkazy, z ktorých vyplývalo, že vlastníctvo k sporným nehnuteľnostiam v čase uzavretia záložnej

zmluvy svedčilo záložcovi. Navyše, vo veci konajúce súdy odmietli pripojiť spis Obvodnej prokuratúry Bratislava II v konaní č. Pd 235/93, z ktorého by vyplývali skutkové okolnosti v autentickom znení vzhľadom na uplynulý čas. Odvolací súd tak podľa sťažovateľky postupoval pri hodnotení dôkazov selektívne a svojím procesným postupom jej znemožnil vykonať dôkazy na podporu svojich tvrdení.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie o nej rozhodol nálezom tak, že vysloví porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu alternatívne napadnutým rozsudkom krajského súdu, napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zruší a vec vráti najvyššiemu súdu na ďalšie konanie, resp. alternatívne napadnutý rozsudok krajského súdu zruší a vec vráti krajskému súdu na ďalšie konanie a súčasne sťažovateľke prizná úhradu trov konania v sume 192,14 €.

Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 321/2018-56 zo 16. mája 2018 bola sťažnosť v celom rozsahu prijatá na ďalšie konanie.

Dňa 23. mája 2018 sa k sťažnosti vyjadrili prostredníctvom právneho zástupcu Advokátskej kancelárie Felšöci & Partners, s. r. o., Bajkalská 31, Bratislava, v mene ktorej koná advokát JUDr. Ing. Ján Felšöci, aj žalovaní, ktorí sa o prijatí sťažnosti na ďalšie konanie dozvedeli z webovej stránky ústavného súdu.

Ústavnému súdu žalovaní predostreli argumentáciu, ktorou zdôrazňujú, že vo veci sťažovateľky ide o šikanózne uplatňovanie práv, keďže

- a) žaloba bola podaná po viac ako 12 rokoch od uplynutia premlčacích lehôt,
- b) išlo o uplatňovanie práv zo záložnej zmluvy, o ktorej mala sťažovateľka vedomosť, že je v časti týkajúcej sa predmetných pozemkov absolútne neplatná, keďže ňou boli založené pozemky štátu,
- c) zo strany sťažovateľky ide o akt pomsty za povinnosť zaplatiť žalovaným trovy konania v inom konaní,

d) sťažovateľka sa predmetným konaním domáha znemožnenia žalovaným uplatniť procesnú obranu vznesením námietky premlčania,

e) úmyslom sťažovateľky je zrealizovať premlčané záložné právo v rozpore so zákonom,

f) záujem na určení záložného práva nie je naliehavý, ale naopak protiprávny.

Podľa žalovaných v predmetnej veci určovacej žaloby neexistuje naliehavý právny záujem a rovnako bola preukázaná aj nedobromyseľnosť sťažovateľky. Žalovaní od ústavného súdu žiadajú, aby pri rozhodovaní zohľadnil koncepciu materiálneho právneho štátu a prihliadol na charakter danej veci, princíp právnej istoty a dĺžku predmetného konania, ako aj ich prístup k veci. Žalovaní zastávajú názor, že v predmetnej veci by nemalo dôjsť k zrušeniu napadnutých rozhodnutí všeobecných súdov „*len pre zrušenie*“.

Podľa žalovaných v predmetnej veci najvyšší súd dal sťažovateľke aj odpoveď na ňou namietané dovolacie dôvody podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP, keďže sa plne stotožnil so skutkovými a právnymi závermi vo veci konajúcich všeobecných súdov, pričom jasne uviedol, že „*žalobcovo právo je premlčané, že námietku premlčania možno vzniesť i v tomto konaní (v tomto smere poukázal i na nález ÚS SR sp. zn. II. ÚS 250/2011 riešiaci takmer identickú vec), a napokon že žalobca resp. jeho právny predchodca nebol pri uzatváraní záložnej zmluvy dobromyseľný*“.

Neobstojí preto argumentácia sťažovateľky, že najvyšší súd sa nezaoberal dovolacími dôvodmi podľa § 421 ods. 1 CSP. Podľa žalovaných je v predmetnej veci nevyhnutné uprednostniť to právo, ktoré je v skutočnosti ohrozované, a nie to právo, ktoré predstavuje zrejme bezúspešné uplatňovanie práva. Z uvedeného dôvodu „*nemožno teda hľadiť iba na práva žalobcu, ale i na práva žalovaného a prednosť dať tomu, ktoré si skutočne ústavnú ochranu... zaslúži*“.

Žalovaní vychádzajú z premisy, podľa ktorej je žaloba podaná sťažovateľkou šikanózna a zjavne bezúspešná, a ďalej argumentujú, že rozhodnutie, ktorým by ústavný súd len „formálne“ zrušil rozhodnutie dovolacieho súdu pre procesné pochybenie bez zrejmeho

praktického vplyvu na ďalší priebeh súdneho konania, by bolo možné považovať za arbitrálne (II. ÚS 172/03, I. ÚS 169/2015).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti žalovaní navrhujú, aby ústavný súd sťažnosť zamietol ako nedôvodnú.

Právny zástupca žalovaných ústavnému súdu 28. mája 2018 doručil aj vyjadrenie k dovolaniu sťažovateľky a nález ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 250/2011.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedníčku najvyššieho súdu a predsedu krajského súdu, aby sa vyjadrili k sťažnosti a zároveň oznámili, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčka najvyššieho súdu v prípise č. KP 3/2018-45 z 19. júna 2018 a predseda krajského súdu v prípise č. 1 SprV/316/2018 z 20. júna 2018 ústavnému súdu oznámili, že súhlasia s tým, aby ústavný súd upustil od ústneho pojednávania.

Súčasťou vyjadrenia predsedu krajského súdu z 20. júna 2018 bolo stanovisko vo veci konajúcej zákonnej sudkyne krajského súdu, ktorá predostrela ústavnému súdu argumentáciu k jednotlivým námietkam uvádzaným sťažovateľkou v sťažnosti.

K námietke sťažovateľky, podľa ktorej došlo vo veci k odklonu od konštantnej rozhodovacej praxe, zákonná sudkyňa zdôraznila, že sťažovateľka si nespĺnila svoju zákonnú povinnosť označiť na podporu svojho tvrdenia judikát, ktorý by bolo možné označiť za ustálenú súdnu prax. Dokonca v sťažovateľkou uvádzanom rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 1 MCdo 8/2008 sa výslovne, na podporu argumentácie žalovaných, konštatuje, že namietat' premlčanie práva možno aj v určovacom spore.

Podľa zákonnej sudkyne sa odvolací súd neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe ani v otázke posúdenia dobromyseľnosti záložného veriteľa, ktorú bolo nevyhnutné posúdiť s prihliadnutím na všetky okolnosti, ktoré nastali pri uzatváraní záložnej zmluvy. Zo znaleckého posudku, ktorý bol imanentnou súčasťou záložnej zmluvy, totiž vyplýva, že

vlastníkom zakladaných pozemkov bol štát, a nie žalovaný. Rozpor medzi vyhlásením záložcu o tom, že je vlastníkom založenej veci, a údajmi obsiahnutými v znaleckom posudku, ktorý bol súčasťou záložnej zmluvy, musel „u každého obozretnejšieho subjektu... vyvolať oprávnenú pochybnosť o vlastníctve predmetu zálohu a pokiaľ tento rozpor nebol vysvetlený... nemal záložný veriteľ takúto zmluvu podpisovať a následne s odstupom niekoľkých rokov tvrdiť, že bol pri jej uzatváraní dobromyseľný v tom, že záloh patrí záložcovi. Subjekt, ktorý podpisuje zmluvu, z obsahu ktorej vyplývajú protichodné závery o vlastníctve záložcu k predmetu zálohu, nemôže byť bez ďalšieho dobromyseľný, že záložca bol skutočným vlastníkom predmetu zálohu.“.

Vzhľadom na to, že v konaní bola preukázaná zjavná nedobromyseľnosť záložného veriteľa (sťažovateľky), nebolo podľa názoru zákonnej sudkyne potrebné vykonávať ďalšie dokazovanie navrhované sťažovateľkou.

Odvolačný súd sa v otázke nedobromyseľnosti záložného veriteľa pri nadobúdaní zálohu stotožnil so záverom okresného súdu, pričom len na doplnenie zdôraznil, že záložné právo nemožno priznať aj z dôvodu, že je premlčané. Za situácie, keď otázka premlčania sa stala predmetom preskúmania už v konaní pred okresným súdom, pričom odvolací súd ju posúdil na rozdiel od okresného súdu inak, podľa zákonnej sudkyne nemožno hovoriť o prekvapivom rozhodnutí. Podľa zákonnej sudkyne sa sťažovateľka k otázke premlčania dostačujúco vyjadrila nielen v „konaní pred súdom prvej inštancie... ale i v samotnom písomnom odvolaní v konaní pred odvolacím súdom. Iné právne posúdenie veci odvolacím súdom... nemôže preto zakladať prekvapivosť takéhoto rozhodnutia...“.

Zákonná sudkyňa nesúhlasí ani s argumentáciou sťažovateľky, podľa ktorej bolo nevyhnutné nariadiť v jej veci pojednávanie. V tejto súvislosti konštatuje, že medzi stranami sporu nebolo sporné, že záložné právo bolo premlčané. V konaní išlo výlučne o právne posúdenie otázky, či je možné sa dovolať premlčania práva aj v spore o určenie záložného práva, pričom nešlo o prípad aplikácie takej právnej normy, ktorá by nebola dosiaľ (v konaní pred prvostupňovým súdom) aplikovaná. Zákonná sudkyňa na základe uvedených skutočností zdôrazňuje, že v konaní pred odvolacím súdom nedošlo k žiadnym procesným

pochybeniam, ktoré by mohli viesť k záveru o porušení práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Predsedníčka najvyššieho súdu v prípise z 19. júna 2018 zdôraznila, že nesúhlasí s názorom sťažovateľky o porušení jej práv zaručených ústavou a dohovorom napadnutým uznesením najvyššieho súdu, keďže spochybňuje závery obsiahnuté v rozhodnutí veľkého senátu z 19. apríla 2017, a nie závery vyplývajúce z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Z uvedeného vyvodzuje záver, že sťažovateľka nie je osobou oprávnenou na podanie sťažnosti.

Predsedníčka najvyššieho súdu zároveň argumentuje časovou súvislosťou podaného dovolania a v napadnutom uznesení najvyššieho súdu obsiahnutými závermi vyplývajúcimi z rozhodnutia veľkého senátu z 19. apríla 2017. Dôvodí pritom, že nový právny názor je potrebné aplikovať aj na všetky už prebiehajúce konania. Ide pritom o prípustné retrospektívne pôsobenie zmeny judikatúry, ktoré je potrebné odlišiť od neprípustného retroaktívneho pôsobenia právnych noriem (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 198/2017 z 19. marca 2018). V danom kontexte bolo uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Obdo 70/2016 z 30. januára 2017, na ktoré sa odvoláva sťažovateľka, prekonané rozhodnutím veľkého senátu z 19. apríla 2017, ktorým sa najvyšší súd s poukazom na čl. 2 ods. 2 v spojení s § 48 ods. 3 prvou vetou CSP riadil aj pri rozhodovaní vo veci sťažovateľky.

Nad rámec uvedeného predsedníčka najvyššieho súdu vyslovuje v kontexte zmeneného právneho názoru najvyššieho súdu a ústavného súdu o neprípustnosti kumulácie dovolacích dôvodov názor, že zrušenie rozhodnutia všeobecného súdu nemôže byť samoučelné, najmä v prípade, že by bol v ďalšom konaní všeobecný súd povinný rozhodnúť rovnako. S prihliadnutím na sťažovateľkou tvrdený dovolací dôvod judikatórneho odklonu, že „v ňou citovanom rozhodnutí sp. zn. 1 MCdo/8/2008 Najvyšší súd Slovenskej republiky vyslovil, že nižšie súdy nesprávne posúdili otázku premlčateľnosti práva nájmu bytu. Poukaz na judikát č. R 26/1975 je odkazom na rozhodnutie zaoberajúce sa procesnými otázkami vydania bezdôvodného obohatenia v občianskoprávných a procesnoprávných

veciach. Predmet daného konania definovala sťažovateľka svojim žalobným návrhom, ktorým sa domáhala určenia existencie záložného práva. Z tohto dôvodu je zrejmé, že sťažovateľkou uvádzané rozhodnutia nesúviseli s meritom sporu, a preto v posudzovanej veci by nemohlo dôjsť v dovolacom konaní k vydaniu pre ňu priaznivejšieho rozhodnutia. K námietke sťažovateľky, týkajúcej sa premlčania, pritom dovolací súd poskytol sťažovateľke relevantnú odpoveď pri posudzovaní vytykanej vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C. s. p.“.

Ani dovolacie námietky, ktorými sťažovateľka odôvodňovala prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) a c) CSP, by podľa predsedníčky najvyššieho súdu s odkazom na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 123/2017 z 31. júla 2017 tento nemohol skúmať. V citovanom rozhodnutí najvyšší súd totiž uviedol, že „dovolať zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom (advokátom) nevymedzil uplatnený dovolací dôvod (nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom) spôsobom uvedeným v § 432 ods. 2 C. s. p. v spojení s § 421 tohto právneho predpisu. Prípustnosť dovolania totiž odôvodnil písm. a/ a zároveň aj písm. b/ a písm. c/ § 421 ods. 1 C. s. p., hoci súčasná existencia všetkých týchto predpokladov prípustnosti dovolania sa bez ďalšieho z povahy veci vylučuje. Nemožno totiž odôvodňovať prípustnosť dovolania tým, že určitá právna otázka je rozhodovacou praxou dovolacieho súdu riešená ustálené a zároveň, že dovolacím súdom nebola riešená, resp. že je ním riešená rozdielne. Takéto odôvodnenie prípustnosti dovolania je vnútorne rozporné. Označený nedostatok v odôvodnení predpokladov prípustnosti dovolania má za následok aj nemožnosť aplikácie § 440 C. s. p., o viazanosti dovolacím dôvodom so vzájomne sa vylučujúcimi predpokladmi jeho prípustnosti. Vo svojej podstate znamená odôvodnenie dovolania neprípustným dovolacím dôvodom. Nesprávne právne posúdenie veci je prípustným dovolacím dôvodom len, ak sa týka otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a ak je splnený predpoklad podľa písm. a/ alebo podľa písm. b/ alebo podľa písm. c/ § 421 ods. 1 C. s. p. Uvedené rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky bolo pritom podrobené ústavnoprávnemu prieskumu a Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení z 12. decembra 2017, č. k. I. ÚS 644/2017-10 vyhodnotil citované závery – aplikovateľné aj pre posudzovanú vec – ako ústavne konformné.“.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti predsedníčka najvyššieho súdu je toho názoru, že sťažnosť je neopodstatnená, a preto je tu daný dôvod na nevyhovenie sťažnosti.

Vzhľadom na skutočnosť, že rozhodnutím ústavného súdu o sťažnosti môžu byť dotknuté ďalšie strany sporu, ústavný súd vyzval žalovaných – DRUDOP, stavebné a opravárenské družstvo a obchodnú spoločnosť Rental BA, s. r. o., prostredníctvom ich právneho zástupcu v zmysle § 51 ods. 2 zákona o ústavnom súde na prípadné doplnenie vyjadrenia k sťažnosti, ktoré bolo ústavnému súdu doručené 23. mája 2018.

Právny zástupca žalovaných v podaní doručenom ústavnému súdu 9. augusta 2018 podrobne opísal skutkové okolnosti posudzovanej veci a v konkrétnostiach ústavný súd požiadal, aby zohľadnil pri rozhodovaní o sťažnosti tieto skutočnosti:

- 1) žaloba podaná v posudzovanej veci má šikanóznny charakter,
- 2) žaloba je výlučne výsledkom zanedbania povinnosti pri uplatňovaní si práv, a preto bola podaná v rozpore so zásadou „právo patrí bdelym“,
- 3) sťažovateľka sa podanou žalobou snaží obchádzať zákonné ustanovenie o realizácii záložného práva,
- 4) záujem na podanej žalobe nie je ani naliehavý a ani právny,
- 5) žaloba bola podaná pri plnej vedomosti si už uvádzaných skutočností.

Právny zástupca žalovaných ďalej predostiera ústavnému súdu argumentáciu týkajúcu sa právneho posúdenia samotnej žaloby o určenie záložného práva (neexistencia naliehavého právneho záujmu na podanie žaloby a nedobromyseľnosť právneho predchodcu žalobkyne pri nadobúdaní zálohu).

K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP právny zástupca žalovaných zdôrazňuje, že sťažovateľka si svoju povinnosť označiť na podporu svojho tvrdenia o prípustnosti dovolania podľa citovaného ustanovenia príslušný judikát nespĺnila. Ani v otázke posudzovania dobromyseľnosti záložného veriteľa sťažovateľka na podporu

dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP neoznačila rozhodnutie dovolacieho súdu, ktoré by podporovalo jej tvrdenia o dobromyseľnosti pri nadobúdaní zálohu.

Právny zástupca žalovaných sa stotožňuje aj s názorom odvolacieho súdu k námietke sťažovateľky o prekvapivom rozhodnutí, pričom nad rámec uvádza, že sťažovateľka si zamieňa existenciu procesnej vady spočívajúcej v prekvapivosti rozhodnutia s tým, že sa všeobecné súdy iba nestotožnili s jej právnou argumentáciou.

Právny zástupca žalovaných v kontexte rozhodnutia veľkého senátu z 19. apríla 2017 akcentuje, že v čase rozhodnutia najvyššieho súdu o dovolaní proti napadnutému rozsudku krajského súdu bolo citované rozhodnutie v súlade s § 48 ods. 3 prvou vetou CSP právne záväzné pre všetky senáty najvyššieho súdu. Dokonca samotné senáty ústavného súdu považovali závery prezentované v rozhodnutí veľkého senátu z 19. apríla 2017 v čase rozhodovania o dovolaní sťažovateľky za ústavne akceptovateľné. V dôsledku judikátornej zmeny a prehodnotenia záverov obsiahnutých v rozhodnutí veľkého senátu z 19. apríla 2017, avšak bez zmeny spoločenskej situácie, ktorá by judikátornu zmenu reflektovala, vyvstáva podľa žalovaných otázka možného porušenia právnej istoty a legitímneho očakávania druhej strany sporu, teda samotných žalovaných. Podľa žalovaných uvedené skutočnosti odôvodňujú prijatie záveru o nevyhovení sťažnosti z dôvodu, že vo veci konajúci najvyšší súd postupoval v súlade s príslušnými procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v civilnom sporovom konaní (II. ÚS 122/05).

V rozpore s tvrdeniami sťažovateľky žalovaní namietajú, že najvyšší súd v napadnutom uznesení pristúpil aj ku skúmaniu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP a zaoberal sa ustálenou súdnou praxou, a to tým, že sa plne stotožnil so skutkovými a právnymi závermi vo veci konajúcich všeobecných súdov. Podľa žalovaných sa najvyšší súd vysporiadal so všetkými sťažovateľkou uvádzanými dovolacími dôvodmi podľa § 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP, hoci sa tieto vzájomne vylučovali, keďže jasne uviedol, že *„žalobcovo právo je premlčané, že námietku premlčania možno vzniesť i v tomto konaní... a napokon, že žalobca resp. jeho právny predchodca nebol pri uzatváraní záložnej zmluvy dobromyseľný“*.

Zo skutočnosti, že najvyšší súd pri otázkach premlčania záložného práva a uplatňovania námietky premlčania a dobromyseľnosti pri nadobúdaní zálohu záložným veriteľom, na ktoré sťažovateľka poukazovala v súvislosti s dovolacími dôvodmi podľa § 421 CSP, citoval ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, žalovaní vyvodzujú záver, že nemožno tvrdiť, že „dovolací súd nepreskúmal dovolanie žalobcu aj z dôvodov podľa § 421 C. s. p. Dovolací súd dal žalobcovi teda jasnú odpoveď na to, že v danej veci sa nejedná a právne otázky, pri ktorých riešení by sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, príp. ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.“.

Žalovaní opakovane poukazujú na to, že pri strete dvoch „ústavných práv“ je nevyhnutné uprednostniť to právo, ktoré „si vzhľadom na okolnosti konkrétnej veci skutočne zaslúži väčšiu prednosť. Ochrana v ústavnej podobe sa má teda poskytovať iba skutočne ohrozenému alebo porušenému právu (nie šikanózne vykonávanému).“. Opätovne požadujú, aby činnosťou ústavného súdu nedochádzalo k formálnemu zrušeniu rozhodnutia všeobecného súdu bez praktického významu.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti žalovaní navrhujú, aby ústavný súd sťažnosti nevyhovel, prípadne alternatívne rozhodol, že k porušeniu práv zaručených ústavou a dohovorom napadnutými rozhodnutiami krajského súdu a najvyššieho súdu nedošlo.

Ústavný súd následne vyzval právneho zástupcu sťažovateľky, aby sa vyjadril k tomu, či trvá na ústnom pojednávaní vo veci, a zároveň mu zaslal prípis predsedníčky najvyššieho súdu z 19. júna 2018 a vyjadrenie predsedu krajského súdu z 20. júna 2018, ktorého súčasťou bolo stanovisko vo veci konajúcej zákonnej sudkyne krajského súdu. Právny zástupca sťažovateľky v podaní doručenom ústavnému súdu 27. augusta 2018 oznámil, že netrvá na ústnom pojednávaní vo veci, pričom zároveň zdôraznil, že trvá na podanej sťažnosti.

V konkrétnostiach právny zástupca sťažovateľky k jednotlivým argumentom vyplývajúcim zo stanoviska predsedníčky najvyššieho súdu z 19. júna 2018 zdôraznil, že polemika so závermi obsiahnutými v rozhodnutí veľkého senátu z 19. apríla 2017 súvisela s postupom najvyššieho súdu, ktorý práve na podklade týchto záverov vydal napadnuté uznesenie. Sťažovateľka nesúhlasí s názorom, podľa ktorého by sa rozhodnutie veľkého senátu z 19. apríla 2017 malo retrospektívne aplikovať aj na jej vec, keďže pri kreovaní doktríny neprípustnosti kumulácie dovolacích dôvodov najvyšší súd právo nehľadal, ale priamo sám tvoril, takže sťažovateľka pri podávaní dovolania nevedela predvídať dôsledky s tým spojené.

Sťažovateľka sa nestotožňuje ani s požiadavkou aplikácie aktuálnej a názorovo neprekonanej judikatúry na jej vec. Namieta v tejto súvislosti, že vychádzajúc *«z rozhodnutia, na ktoré poukazoval práve NS SR vo svojom vyjadrení (uznesenie NS SR zo dňa 19. 03. 2018, sp. zn. 3 Cdo/198/2017) sme... názoru, že na prejednávajúcu vec je potrebné aplikovať právny názor o prípustnosti kumulácie dovolacích dôvodov... a to s poukazom na samotné tvrdenie NS SR vo Vyjadrení zo dňa 19. 06. 2018, že „súd, ktorý rozhoduje po zmene judikatúry, nemôže vedome aplikovať nesprávny, judikatúrou už prekonaný názor. Nový právny názor je vzhľadom na to potrebné aplikovať aj na všetky už prebiehajúce konania.»*.

S odkazom na uznesenie ústavného súdu č. k. PLz. ÚS 1/2018-22 z 25. apríla 2018, ktorým bolo prijaté zjednocujúce stanovisko (ďalej len „zjednocujúce stanovisko z 25. apríla 2018“), sťažovateľka nalieha na dôsledné reflektovanie skutočnosti, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ktorým bolo dovolanie odmietnuté, vychádzalo z doktríny, ktorá nebola „ústavne konformná a odopierala sťažovateľovi jeho právo na prístup k súdu“.

Sťažovateľka považuje v kontexte údajného vnútorného rozporu dovolacích dôvodov odkaz najvyššieho súdu na svoje rozhodnutie sp. zn. 6 Cdo 123/2017 z 31. júla 2017 za neadekvátny. Namieta v konkrétnostiach, že ňou podané dovolanie bolo síce odôvodnené viacerými namietanými dôvodmi prípustnosti [§ 421 ods. 1 písm. a), b) a c) CSP], avšak

„tieto namietané dôvody prípustnosti boli naplnené pri riešení viacerých právnych otázok... dôvod prípustnosti dovolania podľa ust. § 421 ods. 1 písm. a) CSP (odklon od ustálenej rozhodovacej praxe) sťažovateľ identifikoval pri posudzovaní otázky, či možno kvalifikovane vzniesť námietku premlčania v konaní o určenie práva, resp. posudzovaní otázky zodpovednosti a vážnosti úkonov štatutárnych zástupcov, kým dôvod prípustnosti dovolania podľa ust. § 421 ods. 1 písm. b) CSP videl naplnený pri posudzovaní okolností dobromyseľnosti záložného veriteľa vo vzťahu k právnej úprave záložného práva podľa ust. § 151d Občianskeho zákonníka v znení k 02. 04. 1992 v spojení so zásadou v pochybnostiach v prospech záložného veriteľa“.

Podľa sťažovateľky ak rozhodnutie odvolacieho súdu závisí od vyriešenia viacerých právnych otázok, potom nie je vylúčené, aby sa následne v dovolaní namietali aj viaceré dôvody prípustnosti dovolania, ak každý z nich je relevantný pre inú právnu otázku riešenú v konaní pred odvolacím súdom.

K stanovisku predsedu krajského súdu z 20. júna 2018 sťažovateľka namieta, že nemala povinnosť preukazovať rozhodovacia prax najvyššieho súdu, keďže podľa jej vedomostí ešte nebolo riešené posúdenie okolností dobromyseľnosti záložného veriteľa vo vzťahu k právnej úprave záložného práva podľa § 151d Občianskeho zákonníka v znení k 2. aprílu 1992 v spojení so zásadou v pochybnostiach v prospech záložného veriteľa. Podľa sťažovateľky bol preto daný dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

Sťažovateľka sa rovnako nestotožňuje ani s názorom krajského súdu o tom, že najvyšší súd posudzoval aj existenciu dovolacích dôvodov vyplývajúcich z § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP. Podľa sťažovateľky totiž samotné „spomínanie“ otázky dobromyseľnosti či otázky premlčania nemôže viesť k záveru, že najvyšší súd preskúmal namietané vady právneho posúdenia s ohľadom na sťažovateľkou namietanú prípustnosť dovolacích dôvodov.

K tvrdeniu krajského súdu, podľa ktorého sťažovateľka neoznačila na podporu, čo sa týka odklonu odvolacieho súdu od rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, relevantný judikát,

sťažovateľka uvádza, že aj napriek uvedenému zastáva názor, že námietku premlčania možno vzniesť len v konaní, predmetom ktorého je výkon záložného práva alebo v konaní iniciovanom žalobou na plnenie z tohto záložného práva. Na podporu svojho názoru uviedla judikát R 26/1975 a aj rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29 Odo 565/2001.

Sťažovateľka nesúhlasí s argumentom žalovaných o nedobromyseľnosti jej právneho predchodcu a namieta, že postačuje aj dobromyseľnosť s akýmikoľvek pochybnosťami, pričom minimálne takýto stav v tomto prípade celkom jednoznačne nastal. Žalovanými tvrdený šikanózný charakter podanej žaloby podľa sťažovateľky nie je pravdivý, pričom nesúhlasí ani s ich názorom o „nemožnosti zrušenia rozhodnutia len pre zrušenie“. K tomuto uvádza, že vyhovením sťažnosti nedôjde k zásahu do princípu právnej istoty žalovaných, pričom nevyhovenie sťažnosti naopak bude predstavovať porušenie princípu právnej istoty a legitímnych očakávaní sťažovateľky.

Vzhľadom na oznámenia právneho zástupcu sťažovateľky a predsedníčky najvyššieho súdu a predsedu krajského súdu, že netrujú na konaní ústneho pojednávania, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, pretože dospel k záveru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Predmetom sťažnosti je rozhodovanie o porušení sťažovateľkou označených práv zaručených ústavou a dohovorom napadnutým uznesením najvyššieho súdu a napadnutým rozsudkom krajského súdu.

II.1 K namietanému porušeniu základného práva zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu

Podľa sťažovateľky je napadnuté uznesenie najvyššieho súdu arbitrárne, keďže ním najvyšší súd celkom zjavne vyložil procesnú právnu úpravu nad rámec zákona a sankcionoval ju z dôvodu kumulácie viacerých dovolacích dôvodov, pričom sa zároveň odmietol zaoberať dovolacími dôvodmi podľa § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre opakovane zdôrazňuje, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (napr. II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv neexistujú zásadné odlišnosti (napr. IV. ÚS 195/07), čo umožňuje ich namietané porušenie preskúmať spoločne.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu

zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

Všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno toto ani iné základné práva obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Z tohto hľadiska musí všeobecný súd pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania (obdobne napr. III. ÚS 271/05, III. ÚS 78/07). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej).

Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo na prístup k súdu. Slovenská republika, ako aj všetky jej orgány verejnej moci má pozitívny záväzok aktívnym spôsobom zabezpečiť, aby práva a slobody garantované jej právnym poriadkom neboli oprávneným subjektom pod jej jurisdikciou len formálne garantované, ale aby tieto práva a slobody boli „prakticky a efektívne“ dosiahnuteľné. Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom pre poskytnutie ochrany

v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (napr. II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05).

Námietka sťažovateľky týkajúca sa ňou tvrdeného porušenia označených práv napadnutým uznesením najvyššieho súdu je založená na zásadnom argumente, že ak najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľky bez toho, aby sa zaoberal jeho prípustnosťou z hľadiska dovolacích dôvodov ustanovených v § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP, ktoré sťažovateľka v dovolaní uplatnila (bod 37 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu), je takéto rozhodnutie arbitrárne a nezákonné, a to aj napriek tomu, že sa jeho odôvodnenie „opiera“ o názor vyslovený v rozhodnutí veľkého senátu najvyššieho súdu z 19. apríla 2017 (bod 38 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu).

V nadväznosti na sťažovateľkou uplatnenú sťažnostnú argumentáciu ústavný súd v prvom rade konštatuje, že jeho úlohou nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Ústavný súd je v súlade so svojou všeobecnou právomocou vyjadrenou v čl. 124 ústavy súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Táto právomoc spolu s právomocou rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy mu umožňuje preskúmať aj napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov, avšak iba z toho hľadiska, či tieto rozhodnutia, resp. v nich vyslovené závery sú alebo nie sú v súlade s ústavno-procesnými zásadami upravenými v ústave. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať len také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré ich vydaniu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom ústavného prieskumu vtedy, ak sú zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňujúce a neudržateľné, pričom zároveň majú za následok porušenie sťažovateľom označeného základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

Z uvedených hľadísk ústavný súd pristúpil k prieskumu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Ústavný súd sa sústredil na tú časť jeho odôvodnenia, v ktorom dovolací súd poukazuje na rozhodnutie veľkého senátu najvyššieho súdu z 19. apríla 2017, podľa

ktorého „... je kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania v zmysle § 420 CSP a § 421 CSP neprípustná. Ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa oboch uvedených ustanovení, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP. Ak sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené v § 420 písm. a) až f) CSP, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená na prednejšom mieste.“. Najvyšší súd v nadväznosti na citované vyslovil, že sa cíti označeným rozhodnutím veľkého senátu viazaný a na tomto základe sa odmietol zaoberať dovolacími dôvodmi podľa § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP, ktoré sťažovateľka v dovolaní proti napadnutému rozsudku krajského súdu uplatnila (bod 40 a bod 42 *argumentum a contrario*).

V kontexte sťažnostnej argumentácie sťažovateľky je kľúčovou časťou ústavného prieskumu tejto časti sťažnosti zo strany ústavného súdu posúdenie otázky, či je z ústavného hľadiska udržateľný taký prístup najvyššieho súdu ako súdu rozhodujúceho o dovolaní, v zmysle ktorého ak sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti podľa § 420 CSP, ako aj § 421 CSP, dovolací súd sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 CSP [v konkrétnych okolnostiach posudzovanej veci podľa § 420 písm. f) CSP, pozn.]. K tejto otázke ústavný súd už zaujal postoj v zjednocujúcom stanovisku z 25. apríla 2018, v ktorom uviedol:

„Pokiaľ sú v dovolaní súbežne uplatnené dôvody prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 Civilného sporového poriadku, ako aj § 421 Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 Civilného sporového poriadku, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Rovnako, pokiaľ sú v dovolaní uplatnené viaceré vady zmätočnosti uvedené § 420 písm. a) až f) Civilného sporového poriadku a Najvyšší súd Slovenskej republiky sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzí výlučne na skúmanie prípustnosti dovolania z hľadiska existencie tej procesnej vady zmätočnosti, ktorá je v tomto ustanovení uvedená

na prednejšom mieste, poruší tým právo na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“

V odôvodnení zjednocujúceho stanoviska z 25. apríla 2018 ústavný súd vychádzal z premisy, podľa ktorej zo žiadneho zákonného ustanovenia Civilného sporového poriadku nevyplýva obmedzenie, ktoré by čo i len naznačovalo, že proti rozhodnutiu, proti ktorému je prípustné dovolanie z dôvodu podľa § 420 CSP, ako aj podľa § 421 CSP, by uplatnenie niektorého dôvodu prípustnosti dovolania vylučovalo alebo podmieňovalo možnosť uplatniť aj iný dovolací dôvod. Zdôraznil ďalej, že z ústavného, ako aj zákonného hľadiska je neakceptovateľný taký postup, ktorým by bol dovolateľ nútený vybrať si len jeden z dôvodov prípustnosti dovolania, napriek reálnej existencii viacerých dôvodov jeho prípustnosti. Týmto postupom by podľa ústavného súdu bola *de facto* rozhodovacia činnosť súdu delegovaná na dovolateľa, resp. advokáta, čo je neprípustné, keďže právne posúdenie prípustnosti opravného prostriedku a aplikácia práva na konkrétny prípad je úlohou (dovolacieho) súdu.

Na základe úvah o zmysle práva na prístup k súdu ako imanentnej súčasť práva na spravodlivý proces s náležitými odkazmi na judikatúru ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva napokon ústavný súd dospel v odôvodnení svojho zjednocujúceho stanoviska z 25. apríla 2018 k záveru, že ak veľký senát najvyššieho súdu generálne vylúčil súbežné uplatnenie dôvodov prípustnosti dovolania a pre takéto vylúčenie neexistujú rozumné a presvedčivé argumenty, odňal tým dovolateľom právo na prístup k súdu a porušil zásadu zákazu *denegatio iustitiae*.

Ústavný súd konštatuje, že právnymi závermi obsiahnutými v zjednocujúcom stanovisku z 25. apríla 2018, ktoré bolo prijaté plénom ústavného súdu, je viazaný, pričom tieto závery sú v plnom rozsahu aplikovateľné aj na vec sťažovateľky, a preto na nich ústavný súd v plnom rozsahu poukazuje.

Z uvedených dôvodov ústavný súd pridŕžajúc sa svojich záverov obsiahnutých v zjednocujúcom stanovisku konštatuje, že najvyšší súd tým, že sa vo veci sťažovateľky,

ktorá v dovolaní proti napadnutému rozsudku krajského súdu uplatnila súbežne dôvody prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, ako aj podľa § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP (bod 37 napadnutého uznesenia najvyššieho súdu), pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzil len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska § 420 písm. f) CSP, porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

Na uvedenom závere nemení nič ani skutočnosť, že sťažovateľka podstatnou časťou svojej argumentácie spochybňuje rozhodnutie veľkého senátu z 19. apríla 2017, keďže najvyšší súd v napadnutom uznesení pri rozhodovaní o dovolaní sťažovateľky z citovaného rozhodnutia veľkého senátu z 19. apríla 2017 vychádzal a závery v ňom obsiahnuté na vec sťažovateľky aplikoval.

V súlade s princípom materiálneho právneho štátu, ktorý stojí okrem iného aj na dôvere občanov v právo a právny poriadok, pričom podmienkou takejto dôvery je stabilita právneho poriadku a dostatočná miera právnej istoty občanov ovplyvňovaná aj činnosťou štátnych orgánov aplikujúcich právo (vrátane súdnej judikatúry), bolo nevyhnutné, aby senát ústavného súdu aj pri rozhodovaní o tejto sťažnosti vychádzal zo záverov obsiahnutých v zjednocujúcom stanovisku z 25. apríla 2018.

K námietke predsedníčky najvyššieho súdu o tom, že zrušenie rozhodnutia nemôže byť samoúčelné, najmä v prípade, že by bol v ďalšom konaní všeobecný súd povinný rozhodnúť rovnako, ústavný súd poukazuje na už ustálenú judikatúru, podľa ktorej otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu. Z ustálenej judikatúry ústavného súdu rovnako vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Aj z uvedeného dôvodu sa ústavný súd nemôže v rozhodnutí o sťažnosti zaoberať vyhodnocovaním, či posúdením opodstatnenosti dovolacích dôvodov z pohľadu, či sťažovateľkou formulované vady napĺňajú dovolacie dôvody obsiahnuté v citovaných

ustanoveniach, alebo posúdiť v konaní o sťažnosti to, či v prípadnom dovolacom konaní po vrátení veci by sťažovateľke (ne)bolo vydané pre ňu priaznivejšie rozhodnutie. Navyše, ústavný súd by takýmto postupom konal v rozpore so zásadou minimalizácie zásahov do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktorá už dlhodobo tvorí súčasť jeho ustálenej judikatúry.

Pokiaľ predsedníčka najvyššieho súdu odkazuje na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 123/2017 z 31. júla 2017, so závermi ktorého sa stotožnil vo svojom uznesení aj ústavný súd (I. ÚS 644/2017 z 12. decembra 2017), je nevyhnutné prisvedčiť argumentácii sťažovateľky, podľa ktorej nie je vylúčené, aby namietané dôvody prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP boli naplnené pri riešení viacerých právnych otázok, čo je aj prípad sťažovateľky. Z uvedeného dôvodu sa vec sťažovateľky odlišuje od veci prejednávanej v konaní najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 123/2017, a preto sa nemôže stotožniť s argumentáciou predsedníčky najvyššieho súdu o tom, že súčasná existencia všetkých predpokladov prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP sa bez ďalšieho z povahy veci vylučuje aj vo veci sťažovateľky.

Už len pre úplnosť ústavný súd konštatuje, že veľký senát najvyššieho súdu medzičasom prehodnotil závery obsiahnuté v jeho rozhodnutí z 19. apríla 2017 a uznesením sp. zn. 1 VCdo 1/2018 z 21. marca 2018 rozhodol, že kumulácia dovolacích dôvodov podľa § 420 CSP a § 421 CSP je prípustná.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd rozhodol, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

Keďže napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušil (čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde) a vrátil mu vec na ďalšie konanie [čl. 127 ods. 2 v spojení s § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde; bod 2 výroku tohto nálezu]. V ďalšom konaní bude

najvyšší súd viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyslovenými v tomto náleze (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde).

II.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 napadnutým rozsudkom krajského súdu

Porušenie sťažovateľkou označených práv zaručených ústavou a dohovorom napadnutým rozsudkom krajského súdu sťažovateľka odôvodňuje jeho arbitrárnosťou, resp. nedostatočným odôvodnením, keďže napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je podľa jej názoru v rozpore s konštantnou judikatúrou súdov, ako aj z dôvodu, že ním odvolací súd nedal uspokojivú odpoveď na argumenty predložené stranou sporu, ako aj preto, že je prekvapivé, keďže krajský súd napadnutým rozsudkom zmenil právne posúdenie celej veci a napokon vydal napadnutý rozsudok bez toho, aby sa účinne zaoberal všetkými námietkami, argumentmi a návrhmi na doplnenie dokazovania.

Ústavný súd konštatuje, že argumenty o pochybeniach odvolacieho súdu majúce sa následok arbitrárnosť a nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu sa v zásade prekrývajú s argumentmi, ktoré uvádza sťažovateľka v dovolaní proti napadnutému rozsudku krajského súdu. Keďže ústavný súd zrušil napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, opäť sa vytvoril priestor na to, aby tieto dovolacie námietky sťažovateľky [odôvodňujúce prípustnosť podania dovolania podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP] smerujúce proti napadnutému rozsudku krajského súdu prednostne posúdil najvyšší súd v rámci dovolacieho konania.

Najvyšší súd bude preto po vrátení veci ústavným súdom povinný poskytnúť ochranu ústavou a dohovorom garantovaným právam sťažovateľky v prípade, ak dospeje k záveru, že napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo k ich porušeniu. Riadiac sa už spomenutou zásadou minimalizácie zásahov do činnosti všeobecných súdov a uprednostňujúc v zmysle princípu subsidiarity právnu ochranu poskytovanú všeobecným súdom, preto ústavný súd sťažnosti sťažovateľky v časti namietaného porušenia práv zaručených ústavou

a dohovorom napadnutým rozsudkom krajského súdu nevyhovel (bod 4 výroku tohto nálezu).

III.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré jej vznikli v súvislosti s jej právnym zastupovaním prostredníctvom RASLEGAL, s. r. o., Mostová 2, Bratislava, v konaní pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľky si uplatnil trovy konania, ktoré vyčíslil v celkovej sume 192,14 €.

Ústavný súd pri rozhodovaní o úhrade trov konania vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

Podľa § 11 ods. 3 v spojení s § 1 ods. 3 vyhlášky je odmena advokáta (základná tarifa) v konaní pred ústavným súdom za jeden úkon právnej služby 1/6 z výpočtového základu.

Základom pre výpočet úhrady za úkon právnej služby je v danom prípade priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2017 v sume 921 €. Sťažovateľke patrí úhrada trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, spísanie ústavnej sťažnosti) uskutočnené v roku 2018. Sťažovateľke patrí z titulu odmeny advokáta (§ 11 ods. 3 vyhlášky) za každý úkon právnej služby vykonaný v roku 2018 úhrada v sume 153,50 €, čo za 2 úkony právnej služby predstavuje sumu 307 € a režijný paušál (§ 16 ods. 3 vyhlášky) za každý úkon právnej služby vykonaný v roku 2018 v sume 9,21 €, čo za 2 úkony právnej služby predstavuje sumu 18,42 €. Keďže právny zástupca je platiteľom dane z pridanej hodnoty, odmena za poskytnuté právne služby v konaní pred ústavným súdom po jej zvýšení o 20 % predstavuje celkovú sumu 390,50 €.

Vzhľadom na to, že právny zástupca sťažovateľky si úhradu trov právneho zastúpenia uplatnil iba v sume 192,14 €, ústavný súd, súc viazaný petitom sťažnosti, túto úhradu priznal len vo výške uplatneného nároku (bod 3 výroku tohto nálezu).

Priznanú úhradu trov konania je najvyšší súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. novembra 2018